

Список використаних джерел

1. Гаргун С. С. Проблеми сприйняття діяльності студентського самоврядування в закладах вищої освіти. *Право, юридична наука та освіта: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф.*, 29 квітня 2019 р. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019. С. 159–161.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.11.2021).

Яндола Кристина Олександрівна,

викладач кафедри психології та педагогіки,
Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

Сташук Олег Ігорович,

курсант 2-го курсу льотного факультету,
Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВА МЕДІАОСВІТИ

CRITICAL THINKING AS THE BASIS OF MEDIA EDUCATION

Ознакою сучасного суспільства є його високий рівень інформатизації. У повсякденну діяльність все частіше входять такі поняття, як «інформаційна гігієна», «інформаційна культура», «боти», «інформаційний простір», «медіаграмотність» тощо.

Значний вплив інформації відчувають представники всіх сфер діяльності. Безумовно, можливість отримувати інформацію в майже необмеженій кількості та із різних джерел в будь-який час – це велика перевага сучасності. Однак, на жаль, інформаційний вплив не завжди є конструктивним та позитивним. Його наслідки усвідомлюють не всі

громадяни, не приділяючи уваги деталям, не аналізуючи взаємозв'язок подій, не співставляючи факти різних джерел.

Незважаючи на чисельні можливості підняти рівень власної медіаграмотності, а саме: просвітницькі телевізійні програми, тренінги з розвитку медіакультури, зростаюча кількість публікацій, постерів та інфографіки у соціальних мережах, навчаючих чат-ботів у месенджерах тощо, кількість фейків та дезінформації не зменшується, і на їх гачок потрапляють все більша чисельність людей різного віку та фаху.

Різні питання медіаосвіти сьогодні висвітлені в роботі багатьох авторів. Наприклад, мас-медіа, модель та методи медіаосвіти вивчали у своїх працях такі науковці, як Е. Харт, Р. Хоббс, О. Федоров, Д. Бекінгем, Л. Мастерман, Д. Консідайн. Фокусом досліджень І. Доніна, І. Фатєєва, М. Кузьміна, Л. Найдьонова є формування медіакомпетентності. Стан медіаосвіти та медіа загалом відтворено в працях Д. Бекінгема, К. Безелгета, Л. Зазнобіної, Д. Консідайна, Р. Кьюбі, С. Пензіна, Ю. Усова тощо. Окремої уваги, на нашу думку, заслуговують праці, пов'язані із дослідженням місця та ролі критичного мислення у загальному рівні медіаосвіченості.

Незважаючи на наявні публікації, вчені так і не сформулювали єдиного бачення у вирішенні проблем підвищення рівня медіаосвіти громадян. Вважаємо, що основними протиріччями, які гальмують процес підвищення рівня медійної культури, є прагнення суспільства отримувати інформацію швидко та за потребою, але небажання її аналізувати; прагнення відстоювати свою точку зору, але небажання приділити час пошуку інформації, яка б дозволяла її аргументовано доводити; бажання отримувати правдиву інформацію, але звичка звертати увагу, перш за все, на яскраві заголовки та короткі повідомлення.

На нашу думку, вирішення цих протиріччів лежить в площині набуття навичок критичного мислення і доведення їх не тільки до рівня компетентності, а й до рівня звички.

Метою даної статті є теоретичне обґрунтування сутності критичного мислення та розробка чек-листа для розвитку критичного мислення.

Для досягнення поставленої мети необхідно, перш за все, дати визначення поняттю «критичне мислення» та узагальнити його структурні складові.

Отже, аналізуючи визначення поняття «критичне мислення» в науковій літературі, ми побачили наступне. М. Козир визначає критичне мислення як «складне й багаторівневе явище. Мислити критично означає вільновикористовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень» [2].

Г. Беленька під критичним мисленням розуміє «вміння знаходити, аналізувати й оцінювати інформацію з різних джерел задля того, щоб не потонути в її обсязі, бути стійкими перед маніпулятивними впливами ЗМІ та соціуму, завжди приймати виважені рішення і знаходити ефективні шляхи вирішення поточних проблем» [1].

Американський фахівець Р. Пауль визначає, що «критичне мислення – це мислення про мислення, коли ви мислите задля вдосконалення свого мислення». Процес розвитку критичного мислення розглядається як самовдосконалення мислення на підставі певних стандартів [4].

Н. Харченко визначає критичне мислення як «процес розгляду ідей з багатьох позицій, відповідно до їх змістових зв'язків, порівняння їх з іншими ідеями. Критичне мислення – це результат, це момент у мисленні, коли критичний підхід стає природним шляхом взаємодії з ідеями та інформацією, це активний процес, який або стимулюється, або трапляється спонтанно і надає можливість контролювати інформацію, ставити її під сумнів, об'єднувати, переробляти, адаптувати або відкидати» [3].

Отже, ключові компоненти критичного мислення можна представити таким чином (рис. 1):

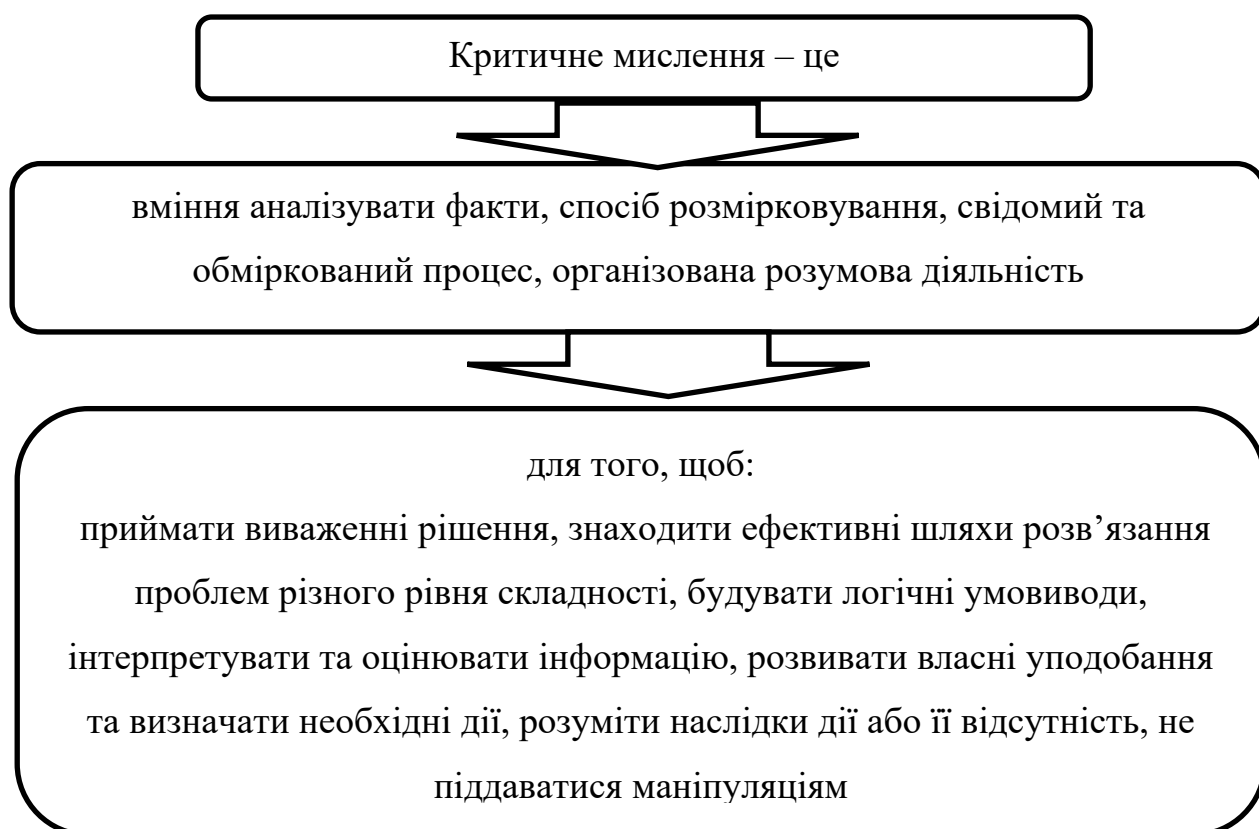

Рисунок 1 –Тлумачення поняття «критичне мислення»

Розуміння сутності поняття «критичне мислення» дає можливість сформулювати чек-лист для того, щоб критичне мислення стало звичкою: аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел; виявляти та оспорювати припущення; розглядати поняття, факти, явища в контексті; бачити проблеми, ставити запитання; доводити свою точку зору аргументовано, висувати контраргументи; висувати гіпотези та оцінювати альтернативи; робити вибір свідомо; усвідомлювати наслідки дій або їх відсутність.

На основі даного чек-листа в подальшому слід розробляти конкретні заходи з розвитку критичного мислення як з боку викладачів, та і з точки зору саморозвитку.

Список використаних джерел

1. Беленька Г.В. Interactive teaching methods as a means of developing students' critical thinking. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*, 2020. №16. С. 33-46.
2. Козир М.В. Розвиток критичного мислення у форматі інформаційної педагогіки. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. № 28. С. 49–53.
3. Харченко Н. Розвиток критичного мислення. Інноваційні форми роботи для дітей і дорослих. Київ : «Видавнича група «Шкільний світ», 2018. 120 с.
4. Paul R. W. Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive In A Rapidly Changing World. Santa Rosa, CA. 1993. P. 178.

Яндола Кристина Олександрівна,

викладач кафедри психології та педагогіки,
Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба

Батрак Анастасія Олексіївна

курсантка 3 курсу льотного факультету
Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба
м. Харків, Україна

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

FORMATIVE ASSESSMENT AS A COMPONENT OF ACADEMIC INTEGRITY

Сучасна вітчизняна освітня система характеризується безперервним розвитком. Для неї притаманний пошук відповідності між тими традиціями